BOLAGETS FÖRUTSÄTTNINGAR PÅ KORT OCH LÅNG SIKT – FRAMGÅNGAR OCH UTMANINGAR

Hur har bolagets verksamhet påverkats av läget i omvärlden, vilka kort- och långsiktiga effekter kan identifieras så här långt?

Kortsiktiga effekter:

Västerbottensteaterns verksamhet påverkas av ett fortsatt ansträngt ekonomiskt läge inom kultursektorn. Uppräkningen av de offentliga anslagen motsvarar inte kostnadsutvecklingen, samtidigt som bland annat löner, pensioner, transporter och teknik medför ökade kostnader.

Även förutsättningarna hos våra samarbetspartner och mottagare påverkar verksamheten. Skolornas begränsade resurser för kulturupplevelser och arrangörernas varierande ekonomiska och personella kapacitet försvårar möjligheten att nå ut med professionell scenkonst i hela länet.

Långsiktiga effekter:

Om grundfinansieringen fortsätter att urholkas samtidigt som kostnaderna ökar kommer bolagets möjligheter att upprätthålla omfattningen och kvaliteten i länsteateruppdraget att påverkas negativt. Det innebär också en risk för att tillgången till professionell scenkonst i hela länet försämras.

De geografiska förutsättningarna i Västerbotten gör att turnéverksamhet tar betydande personella och ekonomiska resurser i anspråk. Det finns en risk att skillnaderna i tillgång till kultur ökar mellan kommuner och mellan olika grupper. När skolor, arrangörer och andra lokala aktörer får svårare att finansiera och ta emot kulturverksamhet påverkas inte bara teaterns möjligheter att turnera, utan även invånarnas faktiska tillgång till scenkonst.

Samtidigt ställer samhällsutvecklingen nya krav på kulturinstitutionernas förmåga att vara relevanta och tillgängliga, inom ramen av konstnärlig frihet och kulturens egenvärde. För Västerbottensteatern innebär det behov av att utveckla både den konstnärliga verksamheten, formerna för att nå och engagera publik och samverkan med andra aktörer.

För att möta utvecklingen behöver Västerbottensteatern fortsätta utveckla verksamhetens arbetssätt, samverkan och finansiering. Som grund krävs dock långsiktighet och stabilitet i den offentliga finansieringen för att konstnärlig frihet och tillgänglighet i hela länet ska kunna värnas.

Beskriv verksamhetsmässiga framgångar och utmaningar i verksamheten under året, samt på långsikt:

Under året:

Västerbottensteatern bedriver under 2026 en omfattande verksamhet inom sina tre huvudsakliga uppdrag: utveckling och presentation av egen teaterproduktion, verksamhet för barn och unga genom UngHästen samt främjande av muntligt berättande och amatörteaterverksamhet.

Året präglas av en hög andel nyproduktioner och konstnärlig utveckling. Bland annat har *Vår Drivkraft*, en platsspecifik och deltagarbaserad föreställning med utgångspunkt i motorkulturen, spelats på sex orter i Västerbotten. Under hösten har två samproduktioner med Riksteatern haft premiär: *Kvinnor och äppelträd*, efter Moa Martinsons roman, och *Vi är Däggdjur*, baserad på Annika Norlins musik och texter. Båda produktionerna bidrar till att sprida scenkonst producerad i Västerbotten till en nationell publik.

UngHästens verksamhet fortsätter att utvecklas med utgångspunkt i ungas erfarenheter och aktuella samhällsfrågor. Under hösten spelas *Vad är våld?* för elever i årskurs 9. Inför våren 2027 planeras en ny produktion som genom ett samarbete med FRIS i Skellefteå kommun beviljats extern finansiering från Länsstyrelsen Västerbotten.

Inom berättaruppdraget fortsätter arbetet med Berättarfestivalen och med att utveckla former för muntligt berättande och delaktighet. Under året har teatern bland annat arbetat med muntligt berättande riktat till medarbetare inom vården och med ungdomar som genom feriearbete fått möjlighet att arbeta med berättande. Verksamheten visar hur muntligt berättande kan användas i olika sammanhang för att skapa möten, delaktighet och utbyte av erfarenheter mellan människor och generationer.

En tydlig utmaning under året, utöver frågan om ramfinansieringen, är publikutvecklingen. Samtidigt som teatern utvecklar nya konstnärliga format och arbetar för att nå nya publikgrupper behöver vi stärka arbetet med publikrelationer, försäljning, prognoser och utvärdering.

På lång sikt:

Under 2026 arbetar bolaget med en ny verksamhetsplan för 2027–2029. Fyra utvecklingsområden har identifierats: konstnärlig utveckling och relevans, publik och delaktighet, samverkan och position samt ekonomisk motståndskraft och finansiering. En viktig gemensam förutsättning inom dessa utvecklingsområden är att stärka organisationens kapacitet och förmåga att prioritera.

Västerbottensteaterns ordinarie verksamhet är samtidigt en del av Västerbottens regionala utveckling. Med det konstnärliga uppdraget som utgångspunkt bidrar våra föreställningar, festivaler och turnéer till ett levande kulturliv, attraktiva livsmiljöer och besöksanledningar. UngHästens verksamhet har tydliga beröringspunkter med utbildning och förebyggande socialt arbete, medan berättaruppdraget skapar möjligheter till delaktighet, möten och erfarenhetsutbyte. Verksamheten skapar därmed värden som har betydelse inom flera av regionens utvecklingsområden.

En central fråga framåt för bolaget är att utveckla nya former för att nå och engagera publik i hela länet. Det kräver både utvecklade konstnärliga och publika arbetssätt och en fungerande regional infrastruktur med arrangörer, lokaler och ekonomiska förutsättningar att ta emot föreställningar.

Västerbottensteatern vill också fortsätta utveckla samverkan med kommuner, skolor, arrangörer och andra samhällsaktörer. Här finns möjligheter att samtidigt ta till vara de värden som scenkonsten och berättandet redan bidrar med inom andra samhällsområden.

Detta ligger också i linje med Region Västerbottens regionala utvecklingsuppdrag, där kulturens betydelse för bland annat attraktiva livsmiljöer, tillgänglighet och social hållbarhet är en viktig utgångspunkt.

Beskriv ekonomiska framgångar och utmaningar under året, samt pålångsikt:

Under året:

Västerbottensteatern prognostiserar ett resultat i nivå med budget för 2026, trots lägre biljettintäkter än i den grundbudget som antogs i oktober 2025. Intäktsbortfallet balanseras bland annat genom lägre kostnader och andra externa intäkter.

Bolaget arbetar aktivt med kompletterande finansiering och samproduktioner. Samarbetet med Riksteatern innebär möjlighet att dela produktionskostnader och samtidigt nå en större publik. Den externa finansieringen till UngHästens kommande produktion är ytterligare ett exempel på kompletterande finansiering.

En fortsatt ekonomisk utmaning är de kostnader som följer av verksamhetens lokalförutsättningar i SARA kulturhus. Efter fem års verksamhet finns ett tydligare underlag för hur begränsad tillgång till produktionslokaler och återkommande av- och påetableringar påverkar arbetstid, produktionsperioder och intäktsmöjligheter. Dialog förs i nuläget med Skellefteå kommun i denna fråga.

På långsikt:

Bolagets långsiktiga ekonomiska förutsättningar påverkas av att uppräkningen av offentliga anslag inte motsvarar kostnadsutvecklingen. Med en personalintensiv verksamhet får ökade löne- och pensionskostnader stor betydelse. Om grundfinansieringen fortsätter att urholkas samtidigt som kostnaderna ökar kommer bolagets möjligheter att upprätthålla omfattningen och kvaliteten i länsteateruppdraget att påverkas negativt.

Olika former av kompletterande finansiering är viktiga, men kan inte ersätta en långsiktigt stabil offentlig grundfinansiering. Projektmedel och sponsring kräver resurser i form av tid, administration och kompetens, och extern finansiering får inte bli styrande för det konstnärliga innehållet.

Samtidigt finns möjligheter att utveckla gemensamma satsningar och kompletterande finansiering inom områden där Västerbottensteaterns ordinarie verksamhet möter andra samhällsuppdrag. Här ser vi möjligheter till ökad samverkan och gemensam finansiering med Region Västerbotten inom fler politikområden, exempelvis utbildning, folkhälsa och regional utveckling.

Omvärldsanalys. Vilka är de fem (max) prioriterade insatser i verksamheten som ledningen vill se för att möta en föränderlig omvärlds krav och förväntningar.

1. Långsiktigt hållbara förutsättningar för den regionala scenkonsten

Säkra förutsättningarna för ett långsiktigt länsteateruppdrag där konstnärlig utveckling, tillgänglighet och verksamhet i hela länet kan upprätthållas. Här arbetar bolaget med fortsatt utveckling av verksamhetens arbetssätt, prioriteringar och kompletterande finansiering, men för att långsiktigt kunna fullgöra uppdraget krävs en offentlig grundfinansiering som tar hänsyn till kostnadsutvecklingen. En långsiktigt hållbar finansiering är avgörande för att vi ska kunna fortsätta erbjuda professionell scenkonst av hög kvalitet, utveckla den konstnärliga verksamheten och nå invånare i hela Västerbotten.

2. En stärkt regional infrastruktur för scenkonst och kultur

En central del av bolagets uppdrag är att nå invånare i hela Västerbotten. Att utveckla förutsättningarna för att professionell scenkonst ska nå hela regionen är ett gemensamt ansvar. Några fokusområden är hållbara turnémodeller, arrangörernas kapacitet, ändamålsenliga lokaler och samverkan mellan regionala kulturinstitutioner, kommuner och civilsamhälle. För att stärka tillgängligheten krävs utveckling både hos de producerande verksamheterna och i det lokala mottagarledet. Det är en gemensam angelägenhet för Västerbottensteatern, Region Västerbotten och länets kommuner.

3. Likvärdig tillgång till professionell scenkonst för barn och unga

Barn och unga är en prioriterad målgrupp för bolaget. Genom UngHästens verksamhet och vår övriga verksamhet för barn och unga erbjuder vi professionell scenkonst som både ger konstnärliga upplevelser och möjlighet till reflektion och samtal om angelägna frågor.

Samtidigt ser vi att skolornas olika förutsättningar i allt högre grad påverkar möjligheten att ge alla barn tillgång till scenkonst. Bolaget har i UngHästen en framgångsrik och nationellt uppmärksammad modell som kombinerar scenkonst med ett pedagogiskt förebyggande arbete för barn och ungas psykiska hälsa. För att skala upp verksamheten och nå betydligt fler barn och unga behövs långsiktiga regionala och/eller kommunala lösningar, exempelvis i form av region- eller kommunavtal. Målet ska vara att alla barn och unga ska möta professionell scenkonst oavsett bostadsort och skolans resurser.

4. Kulturens roll i den samlade regionala utvecklingen

Västerbottensteatern är genom sitt ordinarie uppdrag en del av Västerbottens regionala utveckling. Med kulturens egenvärde och den konstnärliga friheten som utgångspunkt skapar verksamheten också värden för samhället i stort. Genom scenkonstföreställningar, Berättarfestivalen, främjandeverksamheten och UngHästens arbete med teater och pedagogik bidrar bolaget till ett levande kulturliv, attraktiva livsmiljöer och besöksanledningar. Vårt arbete med muntligt berättande och UngHästens verksamhet har samtidigt tydliga beröringspunkter med utbildning, jämlik hälsa och förebyggande socialt arbete.

En viktig framtidsfråga är hur dessa samband bättre kan tas till vara i den regionala utvecklingen, genom stärkt samverkan mellan politikområden och gemensamma insatser, ansvar och finansiering där verksamheten bidrar till flera samhällsmål.

5. Utveckling, samverkan och hållbar omställning

Västerbottensteatern arbetar kontinuerligt med att utveckla möjligheter till konstnärlig och verksamhetsmässig utveckling för att möta förändrade förutsättningar.

Genom samproduktioner och samarbeten med andra teatrar och aktörer kan vi stärka både den konstnärliga verksamheten och resurseffektiviteten. Vi undersöker bland annat på nya produktions- och turnémodeller, publikarbete och samarbeten över organisations- och landsgränser. Gemensamma utvecklingsprojekt, regional samordning och tillgång till medfinansiering kan bidra till att stärka både de enskilda kulturverksamheterna och den regionala kulturinfrastrukturen.

Övriga frågor som bolaget vill lyfta:

Challa Gustavsson, vd Västerbottensteatern

20261018